

MUSEUM STAD APPINGEDAM

Jaarverslag 2018

Inhoud

Voorwoord namens het bestuur	1
ANITA KOOPMAN	
Inleiding	3
CYNTHIA HEINEN	
De Verhalen van Groningen in 2018	5
CYNTHIA HEINEN	
Jaaroverzicht van tentoonstellingen en activiteiten	7
CYNTHIA HEINEN	
Bezoekers en social media	15
ALINA DIJK	
Donateurs en subsidiegevers	19
CYNTHIA HEINEN	
De maatschappelijke rol van het museum	21
CYNTHIA HEINEN	
Collectiebeheer en aanwinsten	23
ALINA DIJK	
Communicatie en PR	26
CYNTHIA HEINEN	
Organisatie en personeel	28
CYNTHIA HEINEN	

Foto's voorzijde: Impressie van de tentoonstelling 'Regionale reclame', donateurs in het museum en het boek van het Blaupotgilde uit de collectie.

COLOFON tekst Anita Koopman, Alina Dijk en Cynthia Heinen
foto's Ada Bolhuis, Corine Tuinder vormgeving 247design

Voorwoord namens het bestuur

Museum Stad Appingedam biedt bezoekers aan de prachtige binnenstad van Appingedam een uitgelezen mogelijkheid om hun kennis over de historie van de stad Appingedam en het omliggende platteland te verdiepen en te verbreden. Bezoekers aan ons museum zijn van zeer diverse afkomst: zowel uit de directe omgeving als uit andere delen van Nederland en ver daar buiten. En hoewel pensionado's met voldoende tijd de meerderheid van de bezoekers uitmaken, weten ook actieve werkenden en scholieren de weg naar Museum Stad Appingedam te vinden.

Het bestuur is bijzonder dankbaar dat dankzij de enorme inzet van medewerkers en vrijwilligers al deze bezoekers plezierig ontvangen kunnen worden. Dankzij hen, en dankzij donateurs, giften- en bruikleengevers, sponsors en subsidieverstrekkers konden weer diverse mooie tentoonstellingen gerealiseerd worden.

Het bestuur van Museum Stad Appingedam hecht sterk aan naleving van de Code Cultural Governance en heeft zoals gebruikelijk ook in 2018 een bestuursvergadering aan dit onderwerp gewijd. Daarnaast heeft het bestuur vijf keer regulier vergaderd in het bijzijn van de directeur. Tevens sprak een afvaardiging van het bestuur met de gemeente Appingedam en vond overleg plaats met de vrijwilligers van het museum en andere betrokkenen.

In 2018 kwam reglementair een einde aan de jarenlange periode waarin Laura Froma-de Jager secretaris van het bestuur was. Ook Paul van Soest gaf te kennen te willen stoppen gezien zijn leeftijd. Van beiden heeft het bestuur op hun uitdrukkelijk verzoek op sobere, maar passende wijze afscheid genomen. Wij bedanken beiden voor hun jarenlange inzet! Gelukkig heeft het bestuur kans gezien goede vervanging te vinden in de persoon van de bestuurlijk zeer ervaren Janny Gerda de Jonge, die bereid was de functie van secretaris op zich te nemen.

In de functie van vice-voorzitter is Paul van Soest intern door Anita Koopman opgevolgd.

Namens het bestuur wens ik alle lezers van dit jaarverslag veel leesplezier met alles wat 2018 ons gebracht heeft. Ik wens u en ons museum het beste voor de toekomst. Wat ons gebouw betreft vooral de hoop dat na het herstel van de bevingsschade en de uitgebreide restauratie Museum Appingedam weer fris en opgeknapt klaar is voor een zonnige toekomst!

Anita Koopman, vice-voorzitter

Stijlkamers in het museum en vitrines met kraantjespotten op de tentoonstelling over koffie- en theecultuur.

Inleiding

In 2018 heeft het museum zich beziggehouden met de jaarlijks terugkerende evenementen en andere activiteiten, zoals tentoonstellingen. Daarnaast is veel aandacht besteed aan de voorbereiding van de restauratie van het pand: hiervoor is tweemaal een aanvraag gedaan voor provinciale subsidie in 2018 en uiteindelijk werd deze gehonoreerd. Het voorbereiden van de restauratie kon beginnen. Halverwege 2018 kwam ook het verlossende woord inzake het drie jaar durende aardbevingsschadedossier en zo kon ook dit dossier worden afgesloten. Helaas diende zich in 2018 weer nieuwe schade aan, maar besloten werd deze schade toch in het herstelproces mee te nemen. De uitvoering zou plaats moeten vinden in 2019.

Het museum organiseerde een drietal grotere wisseltentoonstellingen in de wisselzaal en een paar kleinere van amateurkunst op de eerste zolder. Het tentoonstellingsproject rond Rudolph Pabus Cleveringa liep nog door tot mei 2018. Daarna ging de tentoonstelling op reis naar andere plaatsen, zoals Heerenveen en de Groninger Archieven. De bekendheid van Cleveringa is hiermee zeker vergroot: in Appingedam is er in 2018 zelfs een lyceum naar hem vernoemd.

Het is de belangrijkste taak van het museum: het verzamelen, bewaren, onderzoeken en tonen van de cultuur en historie van de stad Appingedam en de regio Fivelingo. De activiteiten in 2018 waren andermaal erop gericht om deze missie gestalte te geven. Hiervoor ontvangt het museum subsidie van de gemeente Appingedam en de provincie Groningen. Het museum herbergt een uniek deel van de collectie Groningen: de geschiedenis van de middeleeuwse stad Appingedam en de ontwikkeling daarvan, met daarbinnen vele thema's zoals burgercultuur en gilde-historie.

Om als museum deze collectie onder de aandacht te brengen zijn vele me-

dewerkers en vrijwilligers nodig: bestuursleden, betaalde medewerkers en een grote enthousiaste groep vrijwilligers. Ook dit jaar mocht het museum op hun inspirerende inzet rekenen. In dit jaarverslag kunt u lezen wat het jaar 2018 het museum heeft gebracht. In het financieel verslag, de jaarrekening kunt u lezen wat het heeft gekost.

De naam Tiktak mag niet ontbreken als het gaat over koffie en thee in Groningen.

Bezoekers in het museum.

De Verhalen van Groningen in 2018

In 2018 heeft er weer een overleg plaatsgevonden tussen twee stafleden van 'De Verhalen van Groningen' en collega-directeuren uit Veendam en Warffum. Daarbij werd duidelijk dat DVvG plannen had de site en alle sub-sites opnieuw in te gaan richten, ter vergroting van de vindbaarheid en het overzicht. Nog steeds bleef afstemming tussen de correspondenten en de activiteiten van de musea een punt van aandacht.

De belangrijkste bijdrage vanuit het Museum Stad Appingedam voor DVvG was het project over Rudolph Pabus Cleveringa. Hiervoor is gezamenlijk met DVvG een film ontwikkeld, die via een webtentoonstelling zichtbaar zal blijven voor het publiek. Deze film werd gemaakt in het kader van 'Het jaar van het

Beeldfragment van de webtentoonstelling over prof. Cleveringa.

verzet', waarvoor het museum in 2017 een tentoonstelling over professor Cleveringa en de Damster Vrijheid had georganiseerd. Deze tentoonstelling duurde tot en met 18 mei 2019. Voor dit project ontving het museum een incidentele subsidiebijdrage uit het cultuurbudget van de Provincie Groningen en een subsidie van het Vfonds voor de Vrede.

6

Stilleven van Chris Herenius.

Jaaroverzicht van tentoonstellingen en activiteiten

Het Museum Stad Appingedam wil haar bijzondere collectie en de historie van de regio onder de aandacht brengen van het publiek middels tentoonstellingen en activiteiten. In de grote wisselexpositieruimte vinden jaarlijks drie exposities plaats. Daarnaast heeft het museum een kleinere expositieruimte op zolder, waar exposities plaatsvinden op het gebied van amateurkunst en particuliere verzamelingen. En wanneer het onderwerp zich daarvoor leent – zoals bij de tentoonstelling over Cleveringa – worden de gangen en de vaste opstellingsruimte benut en wordt de expositie door de bestaande opstelling heen ‘gevlochten’

De eerste week van 2018 konden bezoekers de expositie over boerderijenarchitectuur nog bezichtigen. Deze expositie was in oktober 2017 gestart. In de tweede helft van januari werd de nieuwe expositie ‘De kunst van de lente’ geopend. Hier toonden vier noordelijke kunstenaars hun werk, passend bij het thema ‘lente’. Ed Ubels was vertegenwoordigd met landschappen, Dina Belga met

7

Punt van Reide, Ed Ubels.

Schilderij van Rien van Uitert.

De kraantjespot van Woldringh.

Nagebouwd theehuisje op de tentoonstelling.

bloemstillevens, Chris Herenius met landschappen, vogelnesten en eieren en Rien van Uitert met landschappen met vervreemdende elementen. Geen van hen had eerder in dit museum geëxposeerd.

De tweede wisselexpositie had als thema 'De Groninger cultuur rond koffie en thee' en was grotendeels samengesteld vanuit de eigen collectie, aangevuld met bruiklenen van de Theefabriek te Houwerzijl, Van Nelle te Groningen, het Noordelijk Scheepvaartmuseum en particuliere bruiklenen. Het meest opvallend was de grote kraantjespot van Woldringh, die elk Groninger boven de 40 zich wel herinnert: de kraantjespot heeft decennia lang geprikt in de Ebbingestraat in Groningen. Vrijwilligers hadden voor deze expositie het theehuisje uit de tuin van het museum nagebouwd en daarin werd meer verteld over de theecultuur van vroeger, toen theedrinken was voorbehouden aan de elite.

Deze tentoonstelling trok ook de aandacht van RTV-noord en zo kwam het dat één van de vrijwilligsters in de studio live uit mocht leggen hoe een kraantjespot werkte.

De derde wisselexpositie had als thema 'Regionale reclame'. Deze tentoonstelling werd gesubsidieerd door het Fonds Eemsmund. Het thema spitste

Affiche van de wisselexpositie 'Regionale reclame'.

Affiches van gelukkige huisvrouwen.

zich toe op de reclame-uitingen uit de regio, maar vanzelfsprekend vielen daar ook landelijke merken onder die in bedrijven in de regio aan de man gebracht werden. De geschiedenis van de reclame ging terug tot de stadsomroeper die bijvoorbeeld een noodslacht aankondigde door luid te bellen. Later werd deze functie door de kranten overgenomen, en zolang er kranten zijn, is hierin ook reclame opgenomen. Reclame weerspiegelt de ideeën (en vooroordelen) die in de samenleving herkend worden. Zo is de reclame een historisch document: de humor, de overdrijving, de uitvoering, de vormgeving, de tijdsduur, alles is cultureel bepaald. Het beeld van de vrouw is zichtbaar veranderd in de reclame.

Tentoonstelling 'Regionale Reclame'.

Amateurkunst op zolder.

Van de huilende vrouw die het eten aan laat branden en door haar man wordt getroost met de woorden 'Gelukkig heb je het bier niet aan laten branden' tot de vrouw die zelfbewust lachend een sigaret opsteekt. Hoe dan ook, voor het publiek was deze tentoonstelling een feest van herkenning. En dat is precies wat het museum probeert met deze wisseltentoonstellingen: aansluiting proberen te vinden bij een zo breed mogelijk publiek om een minder bekend deel van de collectie en de regionale historie bekendheid te geven en voor de bezoeker toegankelijk te maken.

II

De eigen collectie werd voor deze tentoonstelling aangevuld met bruiklenen van onder meer het Hoogeland Museum te Warffum. Via de lokale media werd een oproep gedaan en daarop kwamen ook veel bruiklenen binnen: een heel bijzonder object was een rooktafeltje uit de jaren '30, gemaakt van hout met een bovenblad dat met blik was bekleed en waarop een gestante voorstelling te zien was van allerlei sporten... een combinatie die tegenwoordig niet meer hardop mag worden uitgesproken: roken en sporten.

Op de tussenzolder werden tentoonstellingen van amateurkunstenaars georganiseerd. Daarbij wordt steeds gezocht naar een tweetal, waarvan de één ruimtelijk werkt en de ander in het platte vlak. Zo ontstaan verrassende combinaties. Er is een drietal exposities gehouden van amateurkunst: keramiek en foto's, tekeningen/schilderijen en houten sculpturen, poppen in klederdrachten en

Opening tentoonstelling 'De kunst van de lente'.

schilderijen en het jubileum van de ASWA-schilderclub uit Appingedam. In maart vond het jaarlijkse NL-doet plaats, waarbij de leden van de Lionsclub Skiramere Slochteren de museumtuin weer helemaal zomerklaar hebben gemaakt.

In het voorjaar won het museum de pitch in de kindergemeenteraad. De kinderen van de groepen 8 van de basisscholen in Appingedam waren hierin vertegenwoordigd en kozen voor het project 'Maak een animatiefilm' waarbij de kinderen in groepjes leerden hoe een animatie gemaakt kon worden naar aanleiding van een thema uit de geschiedenis van Appingedam. De filmpjes konden vervolgens in het museum worden bekeken door het publiek.

Het museum heeft in april deelgenomen aan de Nationale Museumweek. Het thema is elk jaar 'Ons echte goud'. Maar dit jaar was een zilveren object 'ons echte goud': het oudste zilveren object uit de collectie: een zilveren vogeltje, een gaai, die als een soort wisseltrofee diende voor het jaarlijkse 'gaaischieten' dat het schuttersgilde van de stad Appingedam organiseerde. Het vogeltje is heel mooi gemaakt, en houdt zijn

Het zilveren gaaitje uit 1546.

Museumkaartmatchavond.

bij aangesloten en deed enthousiast mee aan deze activiteit. Daarbij kwamen 25 mensen uit het noorden van het land, die zich allemaal hadden ingeschreven en elkaar niet kenden, naar het museum om elkaar te ontmoeten en kennis te maken met het museum. Een geslaagde avond, die ontspannen en gezellig verliep en hopelijk voor de nieuwe bezoekers een aanleiding is om nog eens terug te komen.

In juni organiseerde het museum voor de zesde keer een Antiek- en Brocante-markt in het centrum van Appingedam. Dit evenement groeit elk jaar in deelnemers- en bezoekersaantallen en heeft nu een vaste plaats in het jaarprogramma van de stad Appingedam en de regio.

Het museum neemt jaarlijks deel aan de zomeractiviteiten die in Appingedam worden georganiseerd en die een regionaal karakter hebben, zoals de middeleeuwse Coopluydenmarkt en het internationale Bie Daip-festival. Een nieuwe activiteit was Artiveer, een samenwerkingsverband vanuit de gemeente Appinge-

Antiek en brocantemarkt te Appingedam.

pootjes geklemd om een balkje, waarop staat: 1546. Om zijn hals zit een brede band waarin staat: Stadt Dam.

Dit jaar werd voor het eerst landelijk de Museumkaartmatchavond georganiseerd, door de Stichting Museumkaart. Het museum is hier-

Vrijwilligers tijdens de Coopluidenmarkt.

dam, het Damsterveer, de VVV en diverse galleries en musea en horeca-gelegenheden. Dit was zeker een succes, een aantal zaterdagen in de zomer, en bracht weer een nieuw publiek naar het museum.

Ook aan het Open Monumentenweekend in september wordt jaarlijks deelgenomen, het museum was op die dag ook gastheer voor de Fivelstadtocht, een wandeltocht langs monumenten, die onder meer door het museum leidde.

14 In oktober deed het museum mee aan de Oktobermaand Kindermaand. Daarbij worden in de weekenden gratis activiteiten voor kinderen aangeboden in Groningen, Friesland en Drenthe.

Eind oktober leidde de jaarlijkse Spokentocht met bijna duizend deelnemers ook weer door het museum. Het museum was voor deze gelegenheid vrijwel onherkenbaar veranderd in een soort spookhuis.

In november nam het museum deel aan de Nationale Kunstweek, waaraan vijf instellingen in de gemeente Appingedam meededen: de Noordelijke Kunsthof, Galerie Ruygwaert, Museum Möhlmann en de Groninger Zilverkamer; het museum deed mee met een tentoonstelling van amateurschilderkunst.

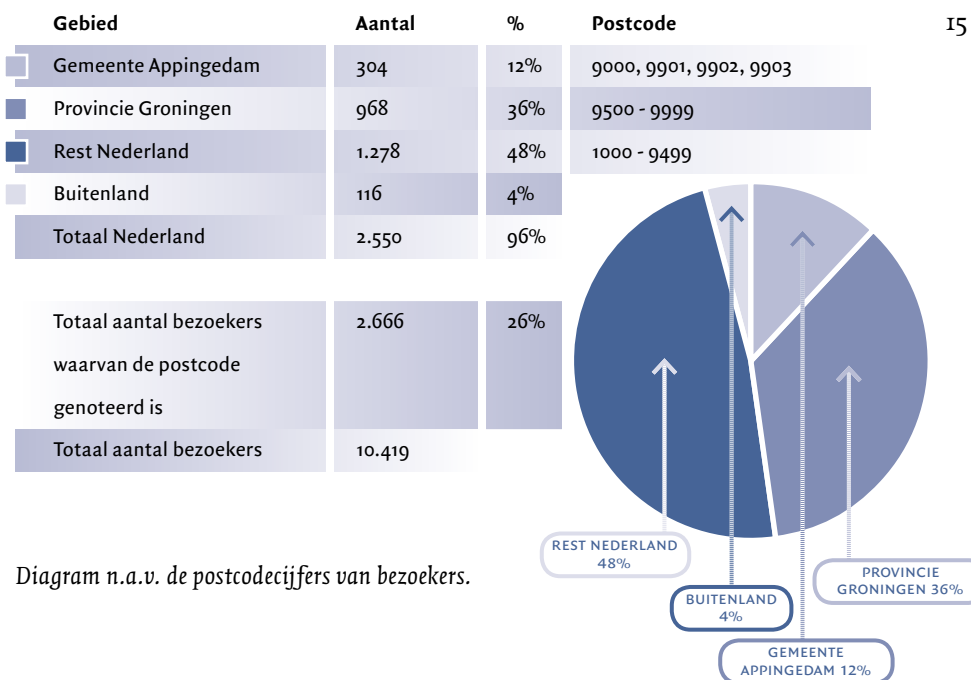
De laatste activiteit van dit jaar betrof de jaarlijkse Kerstfair en Kaarslichtavond op 9 december, die bewust op dezelfde datum wordt georganiseerd als de kerstactiviteiten van Lutje Winterwelaar en de Kunstmarkt in de Nicolaïkerk op loopafstand van het museum.

Bezoekers

In 2018 heeft het museum 10.419 bezoekers mogen ontvangen. Dat is wat minder dan het jaar daarvoor, maar ongeveer gelijk met het aantal bezoekers in 2016. Omdat 2017 een jubileumjaar was met veel extra activiteiten, is het verschil in bezoekersaantallen ook wel verklaarbaar.

De postcodecijfers van de bezoekers werden zoveel mogelijk bijgehouden en maakten inzichtelijk dat het grootste deel van de bezoekers in 2018 afkomstig is uit de provincie Groningen, een beeld dat aansluit bij de gegevens van voorgaande jaren.

Het aantal bezoekers dat in het bezit is van een museumkaart, groeit jaarlijks. Het museum ontvangt hiervoor een vergoeding via de Stichting Museumkaart.

Bezoekersaantallen Museum Stad Appingedam 2018

Datum		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Totaal 1e kwartaal	Totaal 2e kwartaal	Totaal 3e kwartaal	Totaal 4e kwartaal	Totaal kwartalen
BEZOEKERS	Volwassenen	48	36	57	64	54	67	64	91	66	50	60	45	141	185	221	155	702
	Kinderen t/m 12 jaar	5	1	3	1	1	0	3	6	1	4	3	5	9	2	10	12	33
	Kinderen 13 t/m 17 jaar	0	0	0	1	1	1	1	3	1	9	0	7	0	3	5	16	24
BEZOEKERS MET KORTING	Museumkaart	140	140	174	192	151	175	128	250	178	158	134	97	454	518	556	389	1917
	Kindermuseumkaart	2	2	0	0	0	1	0	0	0	3	2	0	4	1	0	5	10
	Donateurskaart	50	40	34	40	18	31	15	16	17	29	30	26	124	89	48	85	346
	Ekenstein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Eemshotel	0	0	2	5	6	2	2	0	0	0	0	0	2	13	2	0	17
	Hendrick de Keyserpas	0	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	0	0	5
	Rembrandpas	2	2	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	4	2	0	2	8
	Erfgoedpas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1
	Andere gratis bezoekers	25	15	27	20	31	38	35	22	109	29	18	29	67	89	166	76	398
	Pronkjewailpad	0	0	0	35	20	14	50	90	693	48	1	0	0	69	833	49	951
GROEPEN VOLWASSENEN	Doorlopers	4	2	29	3	71	49	101	3	8	7	7	8	35	123	112	22	292
	Schatkaart vh Noorden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	CJP-pas	2	0	2	0	0	1	0	0	0	2	0	0	4	1	0	2	7
	Alleen entree (€ 4,00 p.p.)	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	5
	Entree/ rondleiding (€ 7,00 p.p.)	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	8
	Compleet arrangement (€ 8,50 p.p.)	45	0	0	32	0	0	0	0	0	0	0	0	45	32	0	0	77
SCHOLEN	Borrel 1 (€ 9,50 p.p.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Borrel 2 (€ 11,00 p.p.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Leerlingen (€ 3,00 p.p.)	24	0	43	0	0	27	27	0	0	70	53	20	67	27	27	143	264
	Begeleiders (€ 5,00 p.p.)	2	0	6	0	0	1	1	0	0	5	7	1	8	1	1	13	23
	Meesters/ juffen (gratis)	1	0	2	0	0	1	1	0	0	1	2	1	3	1	1	4	9
KINDER FEESTJE	Kinderen	0	0	0	17	0	0	0	0	0	6	0	0	0	17	0	6	23
	Begeleiders	0	0	0	3	0	0	0	0	0	2	0	0	0	3	0	2	5
1x	Eenmalig gratis	504	60	2	3	31	1356	18	1716	38	985	61	436	566	1390	1772	1482	5210
1x	Eenmalig betaald	6	0	8	7	55	0	0	0	0	0	8	0	14	62	0	8	84
	Dagtotaal	860	310	394	424	441	1764	446	2197	1111	1409	388	675	1564	2629	3754	2472	10419

Social media

Zowel in het museum als daarbuiten vertelt het museum aan hand van objecten uit de collectie mooie en interessante verhalen over de rijke geschiedenis van de stad Appingedam en Fivelingo. Een gemakkelijke manier waarbij je heel snel een groot publiek bereikt, vormen de sociale media.

Het museum is daarom actief op drie digitale platforms: Facebook, Twitter en Instagram. Dat deze platforms nog steeds populair zijn, laat de groei in het aantal volgers zien:

Platform	1-1-2018	31-12-2018	Groei in %
Facebook	409	431	5,37 %
Instagram	147	219	48,9 %
Twitter	188	207	10,1 %

Dit is een organische groei, wat wil zeggen dat er niet voor volgers of likes betaald is.

Gekeken naar de volgers, weet het museum op facebook vooral vrouwen (68%) van tussen de 45 en 65 jaar (37%) te trekken, waarbij ongeveer een derde uit de stad Appingedam komt en tweederde daar buiten. Op Instagram bereiken we ongeveer dezelfde groep, maar zien we daar dat we daar meer de dertigers en veertigers (de zogenaamde “millenials”) bereiken.

Een vast en populair terugkerend item op twitter is “collectievissen”, wat elke keer ruim 1000 maal weergegeven wordt op twitter. Het initiatief hiervoor ligt bij de instelling Museummedia. Elke dinsdag bedenken zij een thema, dat te maken heeft met een gebeurtenis uit de actualiteit. Aan musea en archieven is vervolgens de vraag of zij een object uit hun collectie kunnen vinden, dat bij het thema aansluit. Op deze manier worden objecten die niet zo bekend zijn, in de spotlights gezet.

Donateurs en subsidiegevers

Het aantal donateurs van het museum blijft redelijk constant: een ruime 300. Vanwege verhuizingen en soms ook door overlijden neemt het aantal af, maar gelukkig komen er elk jaar ook weer nieuwe bij.

Het contact met de donateurs wordt met name onderhouden via de periodieke nieuwsbrief. De donateurs zijn belangrijk voor het museum, zij vertegenwoordigen het draagvlak van het museum onder de bewoners van de regio en zijn onze ambassadeurs. Als dank voor hun bijdrage ontvangen zij een pasje op naam, dat recht geeft op gratis bezoek voor henzelf en een introductie. Van deze mogelijkheid wordt dankbaar gebruik gemaakt. De donateurs ontvangen daarnaast uitnodigingen voor de openingen van tentoonstellingen en activiteiten.

Het museum ontvangt jaarlijks subsidie van de Provincie Groningen en van de Gemeente Appingedam. Daarnaast ontving het museum voor de tentoon-

Steen afkomstig uit het Augustijner klooster dat op de wierde in Appingedam heeft gestaan.

NL-doet.

stelling 'Damster vrijheid, prof. dr. Rudolph Pabus Cleveringa' een subsidie uit het incidenteel cultuurbudget van de provincie. Verder ontving het museum van het Fonds Eemsmond een subsidie voor de tentoonstelling 'Regionale reclame'.

Voor NL-Doet werd een bijdrage verstrekt door het Oranjefonds en voor de Antiek- en Brocantemarkt door de Stichting Promotieactiviteiten Appingedam (SPAA). In het kader van de BRIM-regeling ontving het museum dit jaar weer subsidie voor het onderhoud aan het monumentale pand aan de Wijkstraat, als onderdeel van een zesjarige regeling. Gedetailleerde informatie over de subsidies en andere financiële bijdragen is te vinden in de jaarrekening 2018, die aan te vragen is bij het museum en eveneens op de website van het museum is in te zien.

De maatschappelijke rol van het museum

Het Museum Stad Appingedam vervult een spilfunctie binnen de cultuur van Appingedam. Het gebouw en de museale invulling zijn deel van het stedelijke en regionale erfgoed. Het museum vervult daarin een rol als kenniscentrum, opleidingsplaats, toeristische trekpleister en geeft de bezoeker de ervaring van de sfeer van honderd jaar (of meer) geleden. Dankzij de middeleeuwse kelder is het museum letterlijk verankerd in de middeleeuwse historie van de stad. En dankzij de centrale ligging en de samenwerking met andere culturele instanties is het museum ook sleutelbewaarder van het oude raadhuis (het unieke renaissance-gebouw tegenover het museum) en de Nicolaïkerk (schuin tegenover het museum). Zo kunnen bezoekers die geïnteresseerd zijn in het kerkgebouw ook in de zeven maanden per jaar dat de kerk niet toegankelijk is, toch even een kijkje nemen, onder begeleiding van een vrijwilliger van het museum.

Schilderij van het Oude raadhuis door W. Zanstra, geschonken door de familie in 2018.

Foto van het oude raadhuis, gelegen tegenover het museum.

Het museum is een ontmoetingsplaats voor bezoekers die meer te weten willen komen over de geschiedenis van de stad en de regio. Dit geldt voor de geïnteresseerde toerist, maar net zozeer voor de kunstliefhebber die op bekende namen afkomt. Een aantal keren per jaar is het museum gratis toegankelijk, bijvoorbeeld tijdens enkele van de stadsevenementen. In het museum zijn 38 vrijwilligers werkzaam. Dit is eveneens een belangrijk aspect van de maatschappelijke functie van het museum.

Vrijwilligers spelen een onmisbare rol in het openstellen van het museum voor bezoekers, houden zich onder leiding van de collectiebeheerder bezig met het depot en de collectie, assisteren bij de opbouw van tentoonstellingen, ontvangen bezoekers en geven rondleidingen aan groepen. De stagiaires maken kennis met de beroepspraktijk van het museumbedrijf, ervaren het toeristisch belang van het museum voor de bezoekers in met name de zomerperiode en worden opgenomen in de sociale groep die de vrijwilligers en museummedewerkers vormen. Het museum doet zijn best om de vrijwilligers te waarderen en te faciliteren, hun inzet is onmisbaar voor het draaiend houden van het museum.

Zilveren objecten uit de collectie.

Collectiebeheer en aanwinsten

Collectie en depot

Museum Stad Appingedam vertelt het bijzondere verhaal van stad Appingedam en het omliggende gebied Fivelingo binnen het verhaal van Groningen. Dit verhaal kan echter niet verteld worden zonder de collectie van het museum.

Het toegankelijk maken en behouden van de collectie is dan ook één van de kerntaken. Om de collectie zo goed mogelijk toegankelijk te krijgen is een goede collectieregistratie van groot belang. Het museum maakt gebruik van Adlib basis voor de registratie van de collectie.

Er wordt hard gewerkt om achterstanden weg te werken en nieuw objecten toe te voegen. In het collectieregistratieprogramma wordt van elk object een zogenaamd “record” aangemaakt. Bij elk record wordt ook zoveel mogelijk informatie toegevoegd, alsmede een digitale afbeelding van het object. In aantallen ziet de collectieregistratie er als volgt uit:

	Aantal
Gewijzigde records in Adlib	154
Ingevoerde records in Adlib	380
Afbeeldingen toegevoegd aan records in Adlib	89
Aantal objecten geregistreerd in Adlib	6.912
Totaal aantal afbeeldingen	1.502
Totaal aantal objecten in de collectie	Circa 12.000

De collectie is in 2018 uitgebreid met 29 schenkingen en één aankoop. In totaal waren dit 395 objecten. Zeer bijzonder zijn de bijna 65 schilderijen en tekeningen van Wiep Zanstra, een aardewerken kan en schaalte van Karel Arkema en een stereokijker met bijna 200 stereofoto's.

Objecten uit onze collectie zijn uitgeleend aan zeven bruikleennemers. Dit waren onder meer Museum Menkemaborg in Uithuizen, Muzeeaquarium in Delfzijl, Museum Heerenveen, Groninger Archieven en Universiteit Leiden. In totaal zijn er 74 objecten uitgeleend. Bij het digitale museum, het digitaliseringsproject van de Erfgoedpartners, heeft het museum tien topstukken uit de collectie toegevoegd met daarbij de achtergrondinformatie van het object. Foto De Vries uit Appingedam heeft de objecten op foto gezet.

Het museum had in 2018 in totaal 4 tijdelijke exposities. Hiervoor zijn er in totaal 455 objecten in bruikleen genomen van 43 bruikleengevers. Het grootste deel van de bruikleengevers bestond uit particulieren.

Naam expositie	Aantal bruikleengevers	Aantal objecten
De kunst van de Lente	9	57
Koffie en thee	17	97
Reclame	14	265
Schildersclub Aswa	3	36
Totaal	43	455

Het behoud van de collectie is een continu punt van aandacht. De luchtvochtigheid en de temperatuur wordt gemeten via digitale klimaatloggers, die frequent worden uitgelezen. Aan de hand van UV-folie voor de ramen wordt de lichtschade aan objecten zoveel mogelijk beperkt. Met een be- en ontvochtiger wordt het klimaat in het externe depot geregeld. Echter, een frequente schoonmaak van depot- en expositieruimten is echter nog steeds de belangrijkste methode qua preventieve conservering en samen met vrijwilligers wordt twee keer per jaar een grote schoonmaak in het museum gehouden.

De museumpanden vormen eveneens onderdeel van de collectie. Het pand aan de Dijkstraatzijde wordt gehuurd van de Vereniging Hendrick de Keijser.

Een barista met rijdende koffiewagen t.g.v. de opening van de tentoonstelling 'koffie'- en theecultuur'.

Het pand aan de Wijkstraat met tuin en theekoepel is eigendom van de stichting Museum Stad Appingedam. Dit pand was hoognodig toe aan restauratie en hiervoor is in 2018 een aanvraag gedaan en ook gehonoreerd. Omdat het pand ook aardbevingsschade heeft, moet dit eveneens hersteld worden. Dankzij het feit dat het oude schadedossier in 2018 afgerond kon worden, konden er plannen gemaakt worden om een aantal praktische zaken te combineren van restauratie en schadeherstel, zoals de tijdelijke sluiting van het museum wegens werkzaamheden. De voorbereidingen voor de werkzaamheden hebben in 2018 grotendeels plaatsgevonden. Hierbij was naast de aannemer ook een restauratiearchitect betrokken, omdat het pand een rijksmonument is.

Communicatie en PR

Het museum werkt volgens het in 2017 geïntroduceerde communicatieplan. Nog steeds wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van free publicity en als het budget het toelaat, wordt geadverteerd in museum- en galeriekranten en op de website Van Plan. Om de twee à drie week worden activiteiten en nieuwswaardige gebeurtenissen via persberichten onder de aandacht gebracht van de lokale media.

De tentoonstellingen en activiteiten worden ook via affiches en uitnodigingen onder de aandacht gebracht. Middels A5-formaat flyers die verspreid worden via collega-instellingen, winkels, wachtkamers en horeca-gelegenheden wordt de bekendheid nog eens vergroot.

Verslaggevers en persfotografen worden uitgenodigd voor de openingsrecepties van de tentoonstellingen en voor de activiteiten daaromheen. Ook scho-

26

Bezoekers in het museum.

Een theekransje bijna 100 jaar geleden: de dames van de huishoudschool in Appingedam.

len in de omgeving worden geattendeerd op de mogelijkheid om het museum te bezoeken of via het museum een thematische stadswandeling te bespreken. De contacten met scholen lopen veelal via het IVAK te Delfzijl.

27

Het museum is vertegenwoordigd in meerdere plaatselijke en regionale netwerken en onderhoudt contact met collega-instellingen zoals het Hoogelandmuseum te Warffum, het Veenkoloniaal Museum te Veendam, het Muzeeaquarium te Delfzijl, de Fraeylemaborg en de Jan Menze van Diepenstichting te Slochteren, maar ook met de historische musea in Leer en in Aurich, de zusterstad van Appingedam.

De directeur is voorzitter van de Stichting Jan S. Niehoff, die de beeldende nalatenschap van deze Damster kunstenaar beheert en bestuurslid van het Archeologisch Informatiepunt Oost-Fivelingo, waarvan de gegevens via de website van het museum zijn te raadplegen. Ook is zij lid van de sectie historische musea van de Nationale Museumvereniging en directeur van het MuzeeAquarium te Delfzijl.

Organisatie en personeel

De personeelsformatie is ongewijzigd gebleven in 2018. Voor het project en de tentoonstelling over professor Cleveringa is een gastconservator ingehuurd, wat bekostigd is uit de incidentele subsidie voor dit project.

In totaal werd bij het museum 1,25 fte vervuld door vaste betaalde medewerkers, te weten de directeur (0,7 fte), de collectiebeheerder (0,4 fte) en de administratief medewerker (0,15 fte). Het museum telde in 2018 38 vrijwilligers, die gezamenlijk ongeveer 6 fte vervullen. Zij zijn actief op diverse gebieden in het museumbedrijf, zowel voor de baliediensten, de schoonmaak, evenementen en activiteiten, onderzoek voor tentoonstellingen en de opbouw daarvan, onderhoud van de tuin en de museumgebouwen en het beheer van het depot.

Elk jaar wordt een werkbezoek afgelegd aan een collega-museum, dit jaar werd het Museum Joure bezocht.

Het bestuur van het museum bestaat uit zes personen en vergadert tenminste zes keer per jaar, met de directeur. Het bestuur volgt de Code Cultural Governance en heeft in het kader daarvan een bestuursreglement, een directiereglement en profielen voor bestuursleden en de directeur opgesteld. In het directiereglement is opgenomen dat het salaris van de directeur binnen de begrenzing valt van de Wet Normering bezoldiging Topinkomens, wat ruimschoots het geval is. De bestuursleden ontvangen geen vergoeding voor het verrichten van hun taken en vallen daarmee onder de groep gewaardeerde vrijwilligers.

Foto van vrijwilligers t.g.v. afscheid van stagiaire Amber (rechts).

Het bestuur bestond in 2018 uit de volgende leden:

Mevr. M. Westra, voorzitter

Dhr. E. Meijer

Mevr. L.R. Froma-de Jager,

Dhr. R. Hadders

secretaris tot september 2018

Mevr. A. Koopman-Giesen,
vice-voorzitter sinds november 2018

Dhr. P.A.M. van Soest,

vice-voorzitter tot september 2018

Mevr. J.G. de Jonge,

Dhr. F. Wever, penningmeester

secretaris sinds november 2018

Bezoek van de vrijwilligers, medewerkers en bestuursleden aan het Museum te Joure.

MUSEUM STAD APPINGEDAM

Museum Stad Appingedam | Wijkstraat 25 | 9901 AE Appingedam
telefoon 0596 68 01 68 | www.museumstadappingedam.nl
info@museumstadappingedam.nl